

[Rimstad.]

siger finansministeren, at man næppe fra nogen side vil kunne rette alvorlige indvendinger imod disse udgifter, da det nu engang er statens opgave at tage sig af den højere uddannelse. Jeg vil gerne medgive, at dette kan være rigtigt, men jeg vil også tilføje, at det må være måden, hvorpå staten løser denne opgave, som er afgørende. Inden for vort parti er vi af den opfattelse, at enhver, der har evner, skal have mulighed for at erhverve sig en uddannelse, men det er ikke ensbetydende med, at al højere uddannelse skal bekostes af staten. Det er heller ikke ensbetydende med, at enhver mindrebemidlet studerende skal kunne søge stipendier og få størsteparten af sin uddannelse betalt af staten. Efter vor mening — og den understreger vi gerne trods den højtærede handelsministers advarsel i dagspressen — bør reglen være, at den egnede og kvalificerede skal kunne søge et lån til supplerende af egne midler, men det skal være undtagelsen, at suppleringen gives som stipendium. Denne regel vil løse en lang række af de problemer, som den nuværende ordning er tyngt af; bl. a. vil den enkeltes frihed til at tage lønnet arbejde i studietiden derved være sikret. Den eksisterende ordning, som i hovedsagen hviler på loven af 31. maj 1961, koster efter vor opfattelse staten alt for store beløb årlig, samtidig med at den i for høj grad begrænser den enkeltes frihed og ansvar.

Hvad det samlede undervisningsvæsen angår, er vi i det hele taget af den opfattelse, at staten bør opgive sit nuværende gratisprincip med hele den offentlige indblanding i alle undervisningsforhold og al den offentlige administration, der følger med de gratis tildelinger. Vi skal fastholde det princip, at enhver skal have mulighed for en uddannelse i henhold til sine evner, men staten bør i dette billede indskrænke sin hjælp til de steder, hvor der er behov for den.

Af trafikudgifterne på godt 1 milliard kr. andrager vejudgifterne ca. 58 pct., heraf motorvejsudgifterne 10 pct., medens statsbanerne tager omkring 37 pct. og de øvrige trafikinvesteringer ca. 5 pct. Iøjnefaldende er den store vejbygningsaktivitet, som er blevet særlig understreget gennem de til hovedvejenes udbygning bevilgede beløb,

der alene andrager 20 pct. af de samlede trafikudgifter.

I det store og hele må det siges, at statens vejinvesteringer, efter at disse er blevet centraliseret, nu er ved at tage overhånd. Det samme er tilfældet med statsbanernes underskud. Begge forøgelser andrager hver for sig 100 mill. kr.; det er i begge tilfælde efter vor opfattelse 100 mill. kr. for meget. Vi kan ikke se rettere, end at vejbygningsaktiviteten inden for visse grænser må kunne dæmpes med dette beløb gennem planlægning over en længere årrække og gennem bedre kontrol, og at statsbanernes kæmpemæssige underskudstilvækst fra 80 mill. kr. til 180 mill. kr. må foranledige trafikministeren til at nedsætte en særlig kommission til undersøgelse af årsagerne til denne sørgelige rekord.

Af bevillingerne til statsbanerne fremgår det i øvrigt, at $\frac{2}{3}$ af underskuddet er betinget af stigende udgifter, $\frac{1}{3}$ af faldende indtægter. Det sidste indicerer, at der er noget galt med driften af denne statsvirksomhed, hvis omfang nok bør tages op til fornyet vurdering, i hvert fald inden det bilkørende Danmark er blevet helt forarmet af at blive færet over Store-Bælt til statsbanernes skyhøje monopolpriser.

Også kulturministeriets budget finder vi alt for ekspansivt. Medens det samlede budget i henhold til nærværende forslag vil vokse med ca. 7-8 pct. fra indeværende år til det næste, vokser udgifterne til den højtærede kulturministers aktivitet med det tredobbelte eller med 25 pct. Det er karakteristisk, at det er samtlige seks hovedposter, der udviser denne stigning. Det er lige så karakteristisk, at alle posterne på budgettets indtægtsside kun er steget med halvdelen af de 25 pct. I vort parti ønsker vi, at der skal findes en rimelig balance mellem borgernes behov for kulturelle værdier og det beløb, som de vil ofre for at få behovet tilfredsstillet. Vi kan således ikke se det rimelige i, at staten skal dække et teaterunderskud på ca. 20 mill. kr. for et teater, hvor kun $\frac{1}{10}$ af befolkningen i bedste fald kan opnå en plads hver i løbet af et år. Jeg kan forsikre den i København boende regering om, at sådanne dispositioner ikke er medvirkende til at befordre forståelsen mellem hovedstad og provins eller mellem landbefolkning og bybefolkning.